

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 30. jaanuar 2023
(OR. en)

5422/23

COSCE 2
COPS 31
CFSP/PESC 91

MENETLUSE TULEMUS

Saatja:	Nõukogu peasekretariaat
Saaja:	Delegatsioonid
Eelmise dok nr:	5262/23
Teema:	Nõukogu järelused ELi prioriteetide kohta koostöös Euroopa Nõukoguga 2023.–2024. aastal

Delegatsioonidele edastatakse lisas nõukogu järelused ELi prioriteetide kohta koostöös Euroopa Nõukoguga 2023.–2024. aastal, nagu nõukogu need oma 30. jaanuaril 2023 toimunud 3929. istungil heaks kiitis.

ELi prioriteedid koostööks Euroopa Nõukoguga 2023.–2024. aastal

1. Venemaa provotseerimata, põhjendamatu ja ebaseaduslik agressioonisõda Ukraina vastu ning Venemaa katsed muuta jõuga Euroopa julgeolekustruktuuri on vastuolus rahvusvahelise reeglitel põhineva korraga ning Euroopa poliitilise, sotsiaalse ja majandusliku korra demokraatlike alustega. Sellega seoses peaksid EL ja Euroopa Nõukogu tihendama oma suhteid nii kvalitatiivselt kui ka kvantitatiivselt.
2. Maailmas, kus ühepoolised lähenemisviisid koos geopoliitiliste võimumuutustega ohustavad mitmepoolsust, on Euroopa Liit ja Euroopa Nõukogu saanud kasu üksteise tugevatest külgedest, eksperditeadmistest ja pädevustest. Mitmepoolsuse eest seismine on olulisem kui kunagi varem. Euroopa Liit on veendunud, et ühistel reeglitel põhinev tõhus mitmepoolsus on endiselt parim viis ülemaailmse rahu ja julgeoleku säilitamiseks ning inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi tugevdamiseks Euroopas. Sellega seoses suunab ELi koostööd Euroopa Nõukoguga jätkuvalt 2021. aasta ühisteatise „Euroopa Liidu panuse suurendamine reeglitel põhinevasse mitmepoolsusse“ rakendamine, mis aitab samal ajal kaasa ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 ja selle kestliku arengu eesmärkide saavutamisele.
3. Venemaa Ukraina-vastasel agressioonisõjal, mis kujutab endast rahvusvahelise õiguse rasket rikkumist ja suurt ohtu ülemaailmsele rahule ja julgeolekule, on tõsised tagajärjed Euroopa mitmepoolsele struktuurile, sealhulgas ELi ja Euroopa Nõukogu suhetele. Praegu on äärmiselt oluline säilitada ühtsus, kinnitada taas meie ühiste väärtuste ja põhimõtete tähtsust ning tugevdada Euroopa Nõukogu rolli inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi edendamisel ja kaitsmisel Euroopas.

4. EL toetab Euroopa Nõukogu riigipeade ja valitsusjuhtide neljanda tippkohtumise korraldamist, millel on sellega seoses oluline roll. Nagu soovitas Euroopa Nõukogu kõrgetasemeline analüüsirühm, annab see tippkohtumine võimaluse võtta kõrgeimal poliitilisel tasandil uuesti kohustusi Euroopa Nõukogu põhiväärtuste suhtes ja määrata kindlaks selle roll uues geopoliitilises olukorras. Liit tervitab kõrgetasemelise analüüsirühma aruannet kui olulist panust, sealhulgas tippkohtumise ettevalmistamisse.
5. Lissaboni lepingu jõustumisega 2009. aastal seati inimõigused, demokraatia ja õigusriik Euroopa Liidu poliitika keskmesse ning loodi suuremad võimalused koostööks Euroopa Nõukoguga. Viimastel aastatel on mõlemad organisatsioonid välja töötanud strateegilise partnerluse, mis põhineb ühistel väärtustel ja prioriteetidel. Euroopa Liidust on saanud Euroopa Nõukogu peamine institutsiooniline partner poliitilises, rahalises ja õiguslikus mõttes, nagu kinnitati veel kord ministrite komitee ministritasandi kohtumisel, mis toimus 2021. aasta mais Hamburgis.
6. Demokraatia tugevdamiseks Euroopa riikides on muutunud äärmiselt oluliseks ühendada jõud, et peatada demokraatia tagasimineku, edendada õigusriiki ja inimõigusi, kaitsta demokraatlike protsesside terviklikkust välise sekkumise ja desinformatsiooni eest, kaitsta kohtusüsteemi sõltumatust, tagada meediavabadus ja ajakirjanike turvalisus ning parandada demokraatlike institutsioonide ja otsustusprotsessi tõhusust, sealhulgas kodanikuühiskonna osalejate sisulise kaasamise ja kodanike suurema kaasamise kaudu. Euroopa tuleviku konverents kui Euroopa Liidu tasandil toimunud pretsedenditu osalusdemokraatia protsess võimaldas kaaluda uusi viise kodanike kaasamiseks aruteludes selle üle, kuidas peamiste probleemide valguses ELi edasi arendada, ning lõi võimalusi tulevaseks koostööks Euroopa Nõukoguga, eelkõige Euroopa Nõukogu ülemaailmse demokraatia foorumi ja rahvusvaheliste valitsusväliste organisatsioonide konverentsi raames, pidades silmas oma ettepanekute rakendamist. ELi ja Euroopa Nõukogu eesmärk on suurendada kodanike osalemist Euroopa asjades ja luua uusi võimalusi eurooplaste aruteludeks.

7. Pärast ministrite komitee 16. märtsi 2022. aasta otsuse vastuvõtmist ei ole Venemaa Föderatsioon enam Euroopa Nõukogu liige ega ka Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni kõrge lepinguosaline, jättes enam kui 140 miljonit inimest Venemaal ilma konventsiooniga pakutavast inimõiguste kaitsest. Euroopa Liit on endiselt täielikult pühendunud Euroopa Nõukogu konventsiooni süsteemi tõhusale toimimisele ning toetab jätkuvalt Euroopa Nõukogu algatusi, mille eesmärk on tugevdada organisatsiooni väärtuste arendamist, eelkõige selle tegevust Ukraina toetuseks. Euroopa Nõukogu peaks samuti suurendama koostööd demokraatliku opositsiooni ja kodanikuühiskonna osalejatega Valgevenes (sealhulgas vastloodud kontaktrühmaga) ja Venemaal, sõltumatu meedia ja inimõiguste kaitsjatega, kes tegutsevad nii oma koduriigis kui ka väljaspool, ning keskendudes inimõiguste ja demokraatiaga seotud kohustustele, mis on võetud muudel mitmepoolsetel platvormidel, nagu Euroopa Julgeoleku- ja Koostööorganisatsioonis.
8. EL rõhutab, et ELi õiguses on kesksel kohal inimõigused, mis on tagatud Euroopa inimõiguste konventsiooniga ja mida on tõlgendanud Euroopa Inimõiguste Kohus, ning rõhutab, kui oluline on ELi ühinemine Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga, mis võimaldab ELil kui konventsiooniosalisel ametlikult osaleda Euroopa Inimõiguste Kohtu menetlustes. Sellega seoses pöörab EL suuremat tähelepanu ministrite komitee tööle Euroopa Kohtu otsuste täitmise järelevalves.

9. Lisaks jätkab EL Euroopa Nõukogu osaliste kokkulepete ja eritalituste, eelkõige Euroopa Nõukogu komisjoni „Demokraatia õiguse kaudu“ (Veneetsia komisjon), riikide korruptsioonivastase ühenduse (GRECO), rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmeid hindava eksperdikomitee (MONEYVAL), naistevastase vägivallega ja perevägivallega võitlemise eksperdirühma (GREVIO), inimkaubandusevastase võitluse eksperdirühma (GRETA), Euroopa Nõukogu kohtute efektiivsust hindava komisjoni (CEPEJ), Euroopa Nõukogu rahvusvahelise narkootikumide ja sõltuvuse koostöörühma (Pompidou rühm), piinamise tõkestamise komitee (CPT), tehisintellekti komitee (CAI), Lanzarote komitee, Euroopa sotsiaalõiguste komitee ning muude inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi standardite kehtestamise ja järelvalve mehhanismide tegevuse toetamist.
10. ELi liikmeks saamise väljavaade on oluline tegur Euroopa stabiilsuse jaoks, mida Euroopa Nõukogu jätkuvalt tugevdab. Euroopa Ülemkogu tunnistas 23. juunil 2022 Ukraina, Moldova Vabariigi ja Gruusia Euroopa väljavaadet. Nimetatud riikide ja nende kodanike tulevik on Euroopa Liidus. See annab uut hoogu edasistele edusammudele inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi valdkonnas nii nendes riikides kui ka piirkonnas laiemalt.
11. EL tunnistab Euroopa Nõukogu olulist rolli Euroopa standarditega vastavusse viimise toetamisel ning oluliste institutsioonide suutlikkuse suurendamise tugevdamisel Lääne-Balkani ja idapartnerluse riikide reformiprotsesside käigus. EL ja Euroopa Nõukogu jätkavad koostööd, et aidata kandidaatriikidel ja potentsiaalsetel kandidaatriikidel teha käegakatsutavaid edusamme oma üldises reformiprotsessis ELi liikmesuse kriteeriumide täitmiseks. Meie ühised programmid laienemis- ja naabruspoliitikaga hõlmatud piirkondades toetavad jätkuvalt reformipüüdlusi inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi valdkonnas.

12. Euroopa Nõukogu lõunanaabruse poliitika ning ülemaailmse vastastikuse sõltuvuse ja solidaarsuse Euroopa keskus on olnud põhja ja lõuna vahelise dialoogi ja koostöö parandamisel keskse tähtsusega, tugevdades solidaarsust ning edendades stabiilsust ja demokraatlikku julgeolekut nii Euroopas kui ka selle naaberpiirkondades. Täna ulatub Euroopa Nõukogu mõju Euroopa maailmajaost kaugemale, kuna paljud selle konventsioonid on avatud ülemaailmseks allkirjastamiseks ja mitu selle mehhanismi laieneb kogu maailmale. Euroopa Liit edendab jätkuvalt Euroopa-väliste riikide ühinemist kõige olulisemate Euroopa Nõukogu konventsioonidega, sealhulgas rahvusvahelise õigusosalase koostöö valdkonnas.
13. 2021. aastal ulatus ELi ja Euroopa Nõukogu ühisprogrammide kohase koostöö kogumaht 207,4 miljoni euroni, kusjuures nende programmide aastatulud moodustasid 57 % kõigist Euroopa Nõukogu eelarvevälistest vahenditest. 2019. aastal sai alguse ELi ja Euroopa Nõukogu uus koostööliin, mille eelarve Euroopa Komisjoni tehnilise toe instrumendi raames on üle 17 miljoni euro, et toetada ELi liikmesriike majanduskasvu soodustavate haldus- ja struktuurireformide ettevalmistamisel ja rakendamisel muu hulgas inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi valdkonnas. See suurepärane koostöö, mis on viimastel aastatel suurenenud, jätkub praeguse mitmeaastase finantsraamistiku (2021–2027) raames.
14. Aastatel 2023–2024 jätkab EL esirinnas, et toetada Euroopa Nõukogu reformimist ja uuendamist, mille eesmärk on tagada kestlik rahastamine ja tõhususe hoidmine tähelepanu keskmes. Ta püüab parandada Euroopa Nõukogu eesmärkide ja tegevuste ning ELi ja Euroopa Nõukogu koostöö kaudu saavutatud konkreetsete tulemuste nähtavust ja nendest teavitamist, sealhulgas sagedasemate ühisavalduste ja kõrgetasemeliste ürituste kaudu ühist huvi pakkuvatel teemadel. Sellise nähtavuse parandamisele saab kaasa aidata ka kodanikuühiskonna suurem kaasamine.

15. Järgmise kahe aasta jooksul areneb vastastikku kasulik ELi ja Euroopa Nõukogu koostöö edasi partnerluse kolme peamise samba kaudu, milleks on poliitiline dialoog, õiguslane koostöö ja programmiline koostöö, keskendudes järgmistele omavahel seotud ja vastastikku tugevdavatele prioriteetidele inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi valdkonnas. Mõlemad organisatsioonid püüavad tugevdada oma poliitilist dialoogi, sealhulgas korrapäraste kontaktide kaudu kõrgel poliitilisel tasandil, ning aitavad kaasa teineteise normatiivsetele ja poliitilistele arengutele nendes valdkondades:

INIMÕIGUSED

16. EL toetab Euroopa Nõukogu, Euroopa Inimõiguste Kohtu ja inimõiguste konventsiooni süsteemi, mis on peamised vahendid inimõiguste kaitsmiseks Euroopas. Sellega seoses kinnitab EL taas oma pühendumust Euroopa inimõiguste konventsiooniga ühineda. Liit jätkab tegutsemist partnerluses Euroopa Nõukoguga, rakendades oma välissuhetes ELi inimõigustealaseid prioriteete ning juhindudes ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskavast (2020–2024).
17. Inimväärikuse tagamiseks on oluline kaotada surmanuhtlus ning piinamine ja muu väärkohtlemine. EL ja Euroopa Nõukogu toetavad koostöös kodanikuühiskonna ja valitsusväliste organisatsioonidega jätkuvalt ulatuslikumat avalikku arutelu, teadlikkuse suurendamist ja teavitamistegevust, mis käsitleb surmanuhtlust ja selle kohutavat mõju üksikisikutele, perekondadele ja ühiskonnale, piinamise kaotamist ja ohvrite õiguskaitset. Kindlat pühendumust surmanuhtluse kaotamisele kogu maailmas näitab ELi ja Euroopa Nõukogu iga-aastase surmanuhtlusevastase ühisdeklaratsiooni avaldamine.

18. EL jätkab koostöös Euroopa Nõukoguga tööd, et nii liikmesriikides kui ka välissuhetes edendada soolist võrdõiguslikkust, sealhulgas naiste inimõiguste täielikku ja võrdset kasutamist ning nende mõjuvõimu suurendamist ja osalemist. Samuti teeb EL Euroopa Nõukoguga koostööd naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise vallas. Euroopa Nõukogu naistevastase vägivalla ja perevägivalla ennetamise ja tõkestamise konventsiooni (Istanbuli konventsioon) on ratifitseerinud ja seda rakendab 21 ELi liikmesriiki. ELi ja Euroopa Nõukogu eesmärk on teha kindlaks koostoime naiste õigusi käsitlevate õigusraamistike ja selliste poliitiliste kohustuste vahel nagu naiste, rahu ja julgeoleku tegevuskava ning uurida ühismeetmeid ja programme naiste, rahu ja julgeoleku ning soolise võrdõiguslikkuse valdkonnas, juhindudes ELi välispoliitikast.
19. EL jätkab koos Euroopa Nõukoguga ühiseid jõupingutusi, mille eesmärk on parandada lapse õiguste kaitset ja edendamist, nagu on kindlaks määratud Euroopa Liidu lapse õiguste strateegias, nõukogu järeldustes Euroopa Liidu lapse õiguste strateegia kohta ja Euroopa Nõukogu uues lapse õiguste strateegias (2022–2027) „Children’s Rights in Action: from continuous implementation to joint innovation“ (Lapse õigused praktikas: järjepidevast rakendamisest ühise innovatsioonini). See peaks hõlmama koostööd, et tugevdada laste osalemist poliitilises ja demokraatlikus elus, edendada lapsesõbralikku õigusemõistmist ja integreeritud lastekaitstesüsteeme, kaitsta lapsi kahjuliku või ebaseadusliku võrgusisuga kokkupuutumise eest ning tagada, et kõik asjaomased asutused ja teenistused töötavad ühiselt laste kaitsmiseks ja toetamiseks.

20. Euroopa Nõukogu on Euroopa Liidu oluline partner laste seksuaalse väärkohtlemise vastases võitluses, näiteks tähistades 18. novembrit kui Euroopa päeva laste kaitseks seksuaalse ärakasutamise ja seksuaalse väärkohtlemise eest. Liit jätkab koostöö tugevdamist kõigi Euroopa Nõukogu asjaomaste üksustega sedamööda, kuidas ta teeb edusamme laste seksuaalse väärkohtlemise ja ärakasutamise vastast tulemuslikumat võitlust käsitleva strateegia rakendamises, mis hõlmab kolme põhiaspekti, milleks on ennetamine, uurimise toetamine ja ohvriabi. Laste seksuaalne väärkohtlemine ja ärakasutamine on kuritegu, mis ei tunne riigipiire. Selleks et tagada tõeliselt ülemaailmne reageerimine ja karmistada ülemaailmseid standardeid laste kaitsmiseks nende kuritegude eest, jätkab liit laste kaitset seksuaalse ärakasutamise ja kuritarvitamise eest käsitleva konventsiooni (Lanzarote konventsioon) propageerimist ning liigub edasi selle konventsiooniga ühinemise ja konventsiooni ratifitseerimise suunas.
21. Euroopa Liit jätkab koostööd Euroopa Nõukogu ja selle inimkaubandusevastase võitluse eksperdirühmaga (GRETA) vastavalt inimkaubanduse vastu võitlemise ELi strateegiale 2021–2025 ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. aprilli 2011. aasta direktiivile 2011/36/EL, milles käsitletakse inimkaubanduse tõkestamist ja sellevastast võitlust ning inimkaubanduse ohvrite kaitset, eesmärgiga tõhustada inimkaubanduse tõkestamist ja sellele reageerimist, parandada ohvrite, eelkõige naiste ja laste kaitset, toetamist ja mõjuvõimu suurendamist ning tugevdada piirkondlikku koostööd kõnealuse kuriteo rahvusvahelise mõõtmega valdkonnas.
22. Euroopa Liit toetab jätkuvalt ka Euroopa Nõukogu jõupingutusi seoses rändajate ja pagulaste inimõigustega, pöörates erilist tähelepanu naistele ja haavatavas olukorras olevatele inimestele, nagu saatjata lapsed, LGBTI-inimesed, puuetega inimesed või diskrimineerimise või vägivalla ohvriks langenud inimesed. Liit on pühendunud inimõigustele ja menetluslikele tagatistele seoses kõigi rändajate ja varjupaigataotlejatega, eelkõige nendega, kes põgenevad Ukraina-vastase Venemaa agressioonisõja eest. Sellest annavad tunnistust ettepanekud uue rände- ja varjupaigaleppe raames ning ettepanekud, mis käsitlevad rändajate ärakasutamise juhtumeid, ja ajutise kaitse direktiivi viivitamatu aktiveerimine.

23. EL ja Euroopa Nõukogu tõhustavad teabevahetust ja suhtlust rassismi ja antisemitismi vastu võitlemise poliitika ja algatuste valdkonnas. EL teeb diskrimineerimisvastase võitluse, sealhulgas antisemitismivastase võitluse ja juudi eluviisi edendamise valdkonnas tihedat koostööd Euroopa Nõukogu eritalitustega ning rassismi ja sallimatuse vastu võitlemise Euroopa komisjoniga (ECRI) vastavalt ELi strateegiale antisemitismi vastu võitlemiseks ja juudi eluviisi edendamiseks (2021–2030) ning nõukogu 2022. aasta järeldustele rassismi ja antisemitismi vastase võitluse kohta.
24. EL ja Euroopa Nõukogu jätkavad koostööd usu- ja veendumusvabaduse valdkonnas, sealhulgas mis puudutab vähemuste hulka kuuluvate isikute õigusi väljendada oma usku konkreetsete kultuuriliste, traditsiooniliste ja usutavade kaudu ning nende õigusi mitte omada usulisi veendumusi kooskõlas põhiõiguste hartaga.
25. Vähemuste hulka ja haavatavatesse rühmadesse kuuluvad isikud, sealhulgas LGBTI-inimesed, on sageli nende seas, keda konflikti- ja humanitaarhädalukorrad kõige negatiivsemalt mõjutavad. Venemaa provotseerimata ja põhjendamatu agressioonisõda Ukraina vastu on taas näidanud, et neile toetuse ja kaitse pakkumiseks on vaja teha rohkem jõupingutusi. EL jätkab koostööd Euroopa Nõukoguga LGBTI-inimeste diskrimineerimise vastu võitlemisel, kaaludes ühisalgatusi, mille eesmärk on toetada nende inimõigusi.
26. Samuti kavandatakse ühismeetmeid, et tugevdada muude vähemuste hulka kuuluvate isikute, eelkõige rassilise või etnilise vähemuse taustaga või romade või rändrahvaste kogukondadesse kuuluvate isikute õigusi¹.
27. Vastavalt diskrimineerimiskeeldu käsitlevatele Euroopa inimõiguste konventsiooni ja Euroopa Liidu põhiõiguste harta asjaomastele artiklitele teevad EL ja Euroopa Nõukogu koostööd, et edendada mitmekesisuse austamist rahvusvähemuste hulka kuuluvate isikute inimõiguste kaitsmise ja edendamise kaudu kooskõlas kohaldatavate Euroopa Nõukogu normide ja standardite ning Veneetsia komisjoni soovitustega.

¹ Vt ELi LGBTIQ-inimeste võrdõiguslikkuse strateegia 2020–2025 ja ELi rassismivastane tegevuskava 2020–2025.

28. Erilist tähelepanu pööratakse ka ühismeetmetele, mille eesmärk on võidelda vaenukõne ja vaenukuritegude leviku vastu Euroopas nii internetis kui ka väljaspool seda, nagu on sätestatud 2021. aasta detsembris vastu võetud Euroopa Komisjoni teatises „Kaasavam ja kaitsvam Euroopa: vaenukõne ja vaenukuritegude lisamine ELi kuritegude loetellu“.
29. Majanduslike ja sotsiaalsete õiguste kontekstis teeb EL koostööd Euroopa Nõukoguga inimõiguste austamise, kaitsmise ja järgimise alal kooskõlas Euroopa sotsiaalharta ja muudetud Euroopa sotsiaalharta, milles pannakse rõhku eakate, naiste, laste, puuetega inimeste ja võõrtöötajate õigustele. Peamised koostöösuunad kõnealuses valdkonnas keskenduvad järgmisele: inimväärse töö propageerimine kõigi jaoks ning eelkõige täisleppimatuse poliitika rakendamine lapstööjõu kasutamise suhtes ja sunniviisiline töö kaotamine; ebavõrdsuse vähendamine vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu võitlemise kaudu, sotsiaalkaitsele üldise juurdepääsu ja sotsiaalteenustele mittediskrimineeriva juurdepääsu edendamine; sotsiaaldialoog; kõigi õigus turvalistele ja tervisele ohututele töötingimustele, vägivalda- ja ahistamisvaba töökeskkond ning vastutustundlik juhtimine ülemaailmsetes tarneahelates. Sotsiaalõiguste edendamist käsitleva koostöö raames osaleb Euroopa Nõukogu ka kaks korda aastas toimuvatel foorumitel, mille eesmärk on teostada järelevalvet 2021. aastal Portos toimunud ELi sotsiaaltippkohtumisel võetud kohustuste täitmise üle. Samuti edendab EL Euroopa sotsiaalharta ja selle protokollide tõhusat rakendamist ning jälgib huviga käimasolevat reformiprotsessi Euroopa sotsiaalharta süsteemi täiustamiseks.
30. Euroopa Liit tugevdab veelgi pikaajalist koostööd Euroopa Nõukogu eksperdirühmadega verd, kudesid ja rakke käsitlevas poliitikavaldkonnas, kasutades ühiselt ressursse ning pakkudes paremat kaitset nii doonoritele kui ka retsipientidele kooskõlas inimõigustega ja liikmesriikide eetikanõuetega, tagades seeläbi tõhusama reageerimise rahvatervise vajadustele. Selle eesmärgi saavutamisele aitab kaasa ka koostöö Euroopa ravimi- ja tervishoiukvaliteedi direktoraadiga (EDQM).

31. ÜRO Inimõiguste Nõukogu resolutsioonis 48/13 ja ÜRO Peaassamblee resolutsioonis A/76/L.75 ette nähtud õiguse puhtale, tervislikule ja kestlikule keskkonnale poliitiline tunnustamine inimõigusena on veel üks oluline koostööteema, kus kaks organisatsiooni saavad vastastikku kaasa aidata suuremale teadlikkusele ja võimalikele uutele normatiivsetele arengutele. EL väljendab heameelt, et ministrite komitee võttis vastu inimõigusi ja keskkonnakaitset käsitleva soovitus; ta toetab selle soovitus rakendamist ning Euroopa Nõukogu edasist tööd asjaomases valdkonnas.
32. Samuti püüab EL tagada Euroopa floora ja fauna ning nende kasvu- ja elupaikade kaitse konventsiooni (Berni konventsioon), mille osaline liit on, pikaajalise institutsioonilise ja finantsstabiilsuse ning rõhutab, kui oluline on vastutustundlik ja kestlik looduse eest hoolitsemine, mis toetab ka inimkonna heaolu.
33. Venemaa Ukraina-vastane agressioonisõda toob väga selgelt esile sõltumatu ja usaldusväärse meedia otsustava rolli, eelkõige konflikti ajal, ning näitab, kui haavatavad on sõja kohta ja sõjapiirkondadest uudiseid edastavad meediatöötajad. Koostöös Euroopa Nõukoguga jätkab Euroopa Liit selliste probleemide käsitlemist, mis mõjutavad meedia sõltumatust ja elujõulisust, kahjustavad mitmekesisust, seavad ohtu ajakirjanikud ja muud meediatöötajad ning õhustavad üldsuse usaldust teabe vastu. EL tõhustab teabevahetust Euroopa Nõukoguga, et parandada koostööd sellistes valdkondades nagu väljendusvabadus, meediavabadus, ajakirjanike turvalisus ning võitlus infoga manipuleerimise, internetis ja väljaspool seda desinformatsiooni levitamise ning üldsuse osalemise vastaste strateegiliste hagide vastu ja aidata kaasa rahvusvaheliste algatuste tõhusamale koordineerimisele, et vältida dubleerimise ohtu. EL soovib oma delegatsioonidel tellida Euroopa Nõukogu platvormi teavitused oma konkreetse riigi kohta, et edendada ajakirjanduse kaitset ja ajakirjanike turvalisust, samuti kodanikuühiskonna sisulist osalemist, inimõiguste kaitsjate kaitset ning ühinemis- ja rahumeelse kogunemise vabadust.

34. EL toetab jätkuvalt riiklike inimõiguste kaitse asutuste, inimõiguste kaitsjate ja sõltumatute kodanikuühiskonna organisatsioonide, sealhulgas naiste ja noorte juhitud organisatsioonide tööd ning teeb koostööd, et tagada nende tõhus ja sisuline osalemine Euroopa Nõukogu protsessides. Koostöö Euroopa Nõukoguga on oluline ka seoses selliste ELi mehhanismidega nagu „Protect Defenders“.
35. Inimõiguste ja tehisintellekti valdkonnas jätkab Euroopa Liit koostööd Euroopa Nõukoguga, et tagada vastutustundlik ja inimõigustekeskne lähenemisviis tehisintellekti arendamisele, projekteerimisele ja rakendamisele. Tehisintellekti komitee raames aitab EL töötada välja tehisintellekti käsitlevat valdkonnaülest õiguslikult siduvat instrumenti, mis põhineb Euroopa Nõukogu inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi standarditel ning soodustab innovatsiooni, püüdes samal ajal tagada selle Euroopa Nõukogu instrumendi kooskõla kehtiva ELi *acquis*’ ja kavandatava tehisintellekti käsitleva õigusaktiga, võttes arvesse õigusloomeprotsessi käigus toimuvaid arenguid.
36. Praeguses geopoliitilises kontekstis saab Euroopa Liidu jätkuva täieliku tähelepanu ja toetuse ka inimõiguste olukord pikaajalise konfliktiga piirkondades.

DEMOKRAATIA

37. EL püüab kaitsta ja tugevdada demokraatiat kogu maailmas, aidates *luua vastupidavamaid demokraatlikke* süsteeme. ELi üldise strateegia põhjal on liidu strateegilistes huvides tugevdada demokraatiat väljaspool liitu, mis aitab kaasa ELi ühise välis- ja julgeolekupoliitika põhiaspektidele (rahu ja julgeolek, mitmepoolsus, areng, ränne).

38. Nõukogu 2019. aasta järel dustes demokraatia ning ELi inimõiguste ja demokraatia tegevuskava (2020–2024) kohta võeti teadmiseks, et demokraatia olukord kogu maailmas on keeruline ja pidevalt halvenev. EL teeb Euroopa Nõukoguga koostööd, et võidelda manipuleeriva sekkumise, sealhulgas desinformatsioonikampaaniate vastu ning käsitleda demokraatia ees seisvaid probleeme, toetades digikirjaoskust, kodaniku haridust ning demokraatlike protsesside suuremat läbipaistvust ja kaasavust.
39. EL saab märkimisväärset kasu Veneetsia komisjoni eksperditeadmistest, eelkõige põhiseaduslike standardite ja valimisseaduse parandamise valdkonnas. EL püüab tugevdada koostööd Veneetsia komisjoni ja selle sekretariaadiga, et edendada valimisreforme, sealhulgas neid, mis põhinevad ELi valimisvaatlusmissioonide soovitudel.
40. Hariduse valdkonnas jätkavad EL ja Euroopa Nõukogu viljakat koostööd mitmete edukate juhtprojektide kaudu, keskendudes vajadusele tagada kõigile, sealhulgas roma lastele tegelik, võrdne ja kaasav juurdepääs kvaliteetsele tavaharidusele². Selle koostöö tähtsust toovad veelgi esile Euroopa Liidu riikides pagulastena viibivate Ukraina laste vajadused. EL jätkab projekti HISTOLAB kaudu Euroopa ajalooõppe vaatluskeskuse toetamist, suurendades ajaloo hariduse tähtsust demokraatia säilitamisel Euroopas ning edendades Euroopa identiteeti ja kodanikutunnet.
41. EL ja Euroopa Nõukogu jätkavad koostööd kaasava, innovaatilise ja omavahel seotud Euroopa kõrgharidusruumi väljaarendamiseks, eelkõige demokraatlike põhimõtete ja inimõiguste edendamise kaudu.

² Kooskõlas Euroopa haridusruumi strateegilise raamistikuga ning romade võrdõiguslikkust, kaasamist ja osalemist käsitleva ELi strateegilise raamistikuga.

42. Keeleõppe valdkonnas on ühise töö, näiteks Euroopa Nõukogu Euroopa Nüüdiskeelte Keskusega sõlmitud praeguse koostöölepingu eesmärk edendada võrdsust ja mittediskrimineerimist keeleõppe suhtes Euroopa ühise lähenemisviisi kindlaksmääramise kaudu. Samuti on selle eesmärk tagada kvaliteetne haridus sisserändajatest õppijatele – kõrgetasemelisest keeleoskusest saab peamine valdkonnaülene oskus, mis toetab õppimist, integratsiooni, tööalast konkurentsivõimet ja sotsiaalset ühtekuuluvust. Mitmekeelne haridus on oluline, et toetada demokraatiat ja kõigi kodanike, sealhulgas vähemuste hulka kuuluvate isikute kaasavat osalemist.
43. ELil ja Euroopa Nõukogul on pikaajaline ja mõjus koostöö noortevaldkonnas. ELi ja Euroopa Nõukogu noortepartnerlusega edendatakse osaluspõhist noortepoliitikat mitmes valdkonnas, sealhulgas hariduse toetamist ja noortele õigete vahendite tagamist seoses digiüleminekuga. Noortepartnerlus annab 2023. aastal panuse Euroopa noorteaasta 2022 pärandile ja selle eesmärkide saavutamisse. Veel üks näide sellest koostööst on seotud Euroopa noorsootöö tegevuskava rakendamisega, mis pakub strateegilise raamistiku noorsootöö arengu tugevdamiseks ja kujundamiseks. EL jätkab koostööd Euroopa Nõukoguga, et suurendada noorte mõjuvõimu, tunnistades nende olulist rolli poliitikakujundamises. Kaks partnerinstitutsiooni alustavad 2023. aasta keskpaigas kõnelusi ELi ja Euroopa Nõukogu noortepartnerluse uue töökava koostamiseks aastateks 2024–2025. EL kaalub võimalusi koostööks Euroopa Nõukoguga ELi oskusteaasta 2023 raames.

44. Sport saab olla väärtuslik vahend inimõiguste ja Euroopa kodanike heaolu edendamiseks, eriti pärast pandeemiat. EL jätkab Euroopa Nõukoguga konstruktiivset koostööd mitmel selles valdkonnas vastastikust huvi pakuval teemal, nagu võitlus vaenukõne vastu spordis ja turvaline sport. Euroopa Liit tegi Euroopa Nõukoguga tihedat koostööd spordivõistlustega manipuleerimise vastase konventsiooni (Macolini konventsioon) vastuvõtmisel, toetab selle eesmärki ja põhimõtteid ning kinnitab spordivõistlustega manipuleerimise vastase võitluse jätkamise tähtsust. EL jälgib ka töö edenemist, mida tehakse konventsiooni raames, mis käsitleb integreeritud lähenemisviisi jalgpallivõistluste ja teiste spordisündmustega seotud ohutusele, julgeolekule ning teenustele (St. Denis' konventsioon).
45. Kultuuriliste õiguste austamine on kestliku arengu saavutamise üks võtmetegureid. EL jätkab Euroopa Nõukoguga koostööd, et edendada juurdepääsu kultuuri- ja kunstitegevusele ning selleks, et kultuuri ja kultuuridevahelist dialoogi mõistetakse kui tänapäeva ühiskonna alust, mis loob tingimused eri identiteetide väljendamiseks, säilitamiseks ja arendamiseks. Kultuuriline mitmekesisus on austusel ja rahumeelsel koosseksisteerimisel põhineva demokraatia ja ühiskonna oluline väärtus. EL ja Euroopa Nõukogu peaksid jätkama koostööd, et luua tingimused, mis soodustavad kultuurilist mitmekesisust ja loovust ning autorite ja kunstnike õiguste nõuetekohast tunnustamist, edendades kultuuriväärtuste ja -teenuste väärtustamist.
46. EL jätkab Euroopa Nõukoguga koostööd Euroopa pärimuspäevade korraldamisel, et suurendada Euroopa kodanike teadlikkust nende ühisest kultuuri- ja looduspärandist ning ergutada neid aktiivselt osalema selle pärandi kaitsmises praeguste ja tulevaste põlvkondade jaoks. Uurida tuleks võimalusi koostööks maastiku kvaliteedi ja mitmekesisuse kaitsmisel avalikus poliitikas, eelkõige Euroopa Nõukogu maastikukonventsiooni rahvusvahelise koostöö sätete alusel ning võttes arvesse ELi õigusakte ja käimasolevaid algatusi. Kultuuri- ja looduspärandi kaitsmine ja hoidmine ning keelelise ja kultuurilise mitmekesisuse kaitsmine ja edendamine on väga olulised vägivaldse äärmusluse ennetamiseks, desinformatsiooni vastu võitlemiseks ning positiivse dialoogi ja kaasatuse loomiseks.

47. EL ja selle liikmesriigid tunnistavad, et Euroopa Nõukogu laiendatud osaline kokkulepe kultuuriradade kohta on oluline, et edendada Euroopa identiteeti ja kodakondsust teadmiste ja teadlikkuse kaudu Euroopa ühisest pärandist ning arendada kultuurisidemeid ja dialoogi nii Euroopas kui ka teiste riikide ja piirkondadega. Nad jätkavad Euroopa Nõukogu kultuuriradade potentsiaali edendamist kultuurialase koostöö, kestliku territoriaalse arengu, sotsiaalse ühtekuuluvuse ja Euroopa ühtsuse valdkonnas.

ÕIGUSRIIK

48. Euroopa Nõukogu eksperditeadmised ja roll võrdlusstandardite seadjana on otsustava tähtsusega ELi iga-aastase laienemispaketi ja Euroopa õigusriigi mehhanismi kontekstis, sealhulgas järgmiste iga-aastaste õigusriigi aruannete ja ELi õigusemõistmise tulemustabelite koostamisel ning õigusriigi kaitsmiseks mõeldud ELi vahendite pideval täiustamisel. Koostöö Veneetsia komisjoni, GRECO, CEPEJi ja kõigi muude Euroopa Nõukogu asjaomaste organitega jääb lähiaastatel üheks peamiseks prioriteediks.
49. ELi jõupingutused inimõiguste, demokraatia ja õigusriigi edendamiseks laienevad kandidaatriikidele ja potentsiaalsetele kandidaatriikidele ning ELi naabruses asuvatele riikidele, kus EL jätkab oma koostööd Euroopa Nõukoguga, et toetada neid riike oluliste reformide ja koolituste läbiviimisel õiguse, korruptsioonivastase võitluse, inimõiguste edendamise ning vaba ja sõltumatu meedia ja kodanikuühiskonna rolli valdkonnas ning – pidades silmas kandidaatriike ja potentsiaalseid kandidaatriike – et jälgida nendes valdkondades tehtud edusamme, vajaduse korral või asjakohasel juhul kooskõlas ühinemisprotsessi tugevdatud metoodikaga.
50. Samuti jätkab EL tihedat koostööd GRECOga, et edendada standardite rakendamist korruptsioonivastase võitluse tugevdamiseks, ning MONEYVALiga rahapesuvastase võitluse küsimustes. EL jätkab koostööd Euroopa Nõukoguga, et toetada jõupingutusi õigusriigi tugevdamiseks, võidelda korruptsiooni vastu laienemise ja ELi naabruspoliitika vallas ning suurendada suutlikkust korruptsiooni tõkestamisel ja ohjamisel, rahapesu tõkestamisel ja tulemusliku õigusemõistmise tagamisel.

51. Kooskõlas ELi narkostrategiaga ja ELi uimastitevastase võitluse tegevuskavaga (2021–2025), millega kehtestatakse järgnevate aastate ELi uimastipoliitika poliitiline raamistik ja prioriteedid, jätkab EL tihedat koostööd Euroopa Nõukogu rahvusvahelise narkootikumide ja sõltuvuse koostöörühmaga (Pompidou rühm), et pakkuda teadmisi, tuge ja lahendusi tulemuslikuks ja tõenditel põhinevaks uimastipoliitikaks, milles austatakse täielikult inimõigusi.
52. Terrorism ja vägivaldne äärmuslus kujutavad endast tõsist ohtu inimõigustele, demokraatialle ja õigusriigile. EL on võtnud kohustuse teha tihedat koostööd Euroopa Nõukoguga, et parandada oma kriminaalõiguslikku reageerimist sellistes valdkondades nagu terrorismi ja vägivaldse äärmusluseni viiv radikaliseerumine ning terroristidest kurjategijate taasintegreerimine ja rehabiliteerimine. Erilist tähelepanu pööratakse interneti kuritarvitamisele äärmuslaste ja terroristide poolt ning radikaliseerumisele vanglates.
53. Küberkuritegevuse vastase võitluse valdkonnas jätkab EL Euroopa Nõukoguga koostööd Budapesti küberkuritegevuse konventsiooni ja selle lisaprotokollide raames. Ta edendab Budapesti konventsiooni kui rahvusvahelise koostöö ja suutlikkuse suurendamise raamistikku.
54. Kultuuriväärtustega kaubitsemise valdkonnas teeb EL koostööd Euroopa Nõukoguga kultuuriväärtustega seotud õigusrikkumiste Euroopa Nõukogu konventsiooni (Nikosia konventsioon) osas, pidades samuti silmas põhimõtteid ja kohustusi, mis on kindlaks määratud UNESCO 1970. aasta rahvusvahelises konventsioonis kultuuriväärtuste ebaseadusliku sisseveo, väljaveo ja omandiõiguse üleandmise keelamise ning ärahoidmise abinõude kohta. EL edendab nimetatud konventsiooni ja selle eesmärgi et tõkestada kultuuriväärtustega kaubitsemist ja nende hävitamist ning selle vastu võidelda, eelkõige tulevase kultuuriväärtustega ebaseadusliku kauplemise ELi tegevuskava raames.
55. EL teeb koostööd Euroopa Nõukoguga, et toetada ÜROd ja muid õigusriigiga seotud mitmepoolseid algatusi.